

جدول ۲ برخی از شاخص‌های عمده بازار کار را به تفکیک استان در بهار ۱۳۹۷ در مقایسه با بهار ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

جدول ۲- شاخص‌های عمده‌ی بازار کار به تفکیک استان در بهار ۱۳۹۷ در مقایسه با بهار ۱۳۹۶

نرخ بیکاری		نسبت اشتغال		نرخ مشارکت اقتصادی		استان
بهار ۱۳۹۶	بهار ۱۳۹۷	بهار ۱۳۹۶	بهار ۱۳۹۷	بهار ۱۳۹۶	بهار ۱۳۹۷	
۱۲/۶	۱۲/۱	۳۵/۵	۳۶/۱	۴۰/۶	۴۱/۱	کل کشور
۱۰/۳	۹/۹	۳۸/۹	۳۶/۷	۴۳/۴	۴۰/۷	آذربایجان شرقی
۱۱/۰	۱۴/۹	۳۷/۵	۳۵/۹	۴۲/۱	۴۲/۱	آذربایجان غربی
۱۳/۵	۷/۷	۳۹/۲	۴۲/۲	۴۵/۳	۴۵/۷	اردبیل
۱۶/۱	۱۳/۳	۳۴/۷	۳۶/۳	۴۱/۳	۴۱/۹	اصفهان
۲۰/۴	۱۵/۶	۳۰/۹	۳۳/۴	۳۸/۹	۳۹/۶	البرز
۱۴/۲	۱۱/۹	۳۱/۵	۳۳/۰	۳۶/۶	۳۷/۵	ایلام
۱۰/۷	۱۰/۹	۳۲/۲	۳۶/۱	۳۶/۱	۴۰/۵	بوشهر
۱۱/۲	۱۲/۳	۳۶/۵	۳۵/۲	۴۱/۱	۴۰/۱	تهران
۲۰/۳	۲۲/۸	۳۱/۴	۳۴/۰	۳۹/۴	۴۴/۰	چهارمحال و بختیاری
۱۱/۵	۸/۵	۳۷/۳	۳۷/۷	۴۲/۲	۴۱/۱	خراسان جنوبی
۱۴/۳	۱۰/۷	۳۸/۸	۳۸/۹	۴۵/۳	۴۳/۵	خراسان رضوی
۱۰/۸	۸/۸	۳۸/۴	۴۲/۰	۴۳/۰	۴۶/۰	خراسان شمالی
۱۵/۳	۱۵/۵	۳۲/۸	۳۳/۲	۳۸/۸	۳۹/۳	خوزستان
۱۱/۱	۸/۲	۳۶/۰	۴۰/۲	۴۰/۵	۴۳/۸	زنجان
۸/۸	۷/۱	۳۷/۹	۳۵/۹	۴۱/۶	۳۸/۷	سمنان
۱۲/۷	۱۸/۶	۲۶/۹	۳۱/۰	۳۰/۸	۳۸/۱	سیستان و بلوچستان
۹/۸	۹/۹	۳۶/۵	۳۶/۹	۴۰/۴	۴۱/۰	فارس
۱۰/۹	۱۱/۲	۳۴/۷	۳۷/۰	۳۹/۰	۴۱/۷	قزوین
۱۰/۹	۱۰/۱	۳۱/۷	۳۲/۲	۳۵/۵	۳۵/۸	قم
۱۳/۷	۱۳/۰	۳۵/۸	۳۷/۰	۴۱/۵	۴۲/۵	کردستان
۱۴/۰	۱۱/۲	۳۲/۸	۳۳/۷	۳۸/۱	۳۷/۹	کرمان
۲۰/۲	۱۹/۴	۳۳/۹	۳۵/۵	۴۲/۵	۴۴/۰	کرمانشاه
۱۲/۰	۱۲/۳	۳۲/۳	۳۳/۶	۳۶/۸	۳۸/۳	کهگیلویه و بویراحمد
۱۳/۶	۸/۸	۳۴/۲	۳۷/۱	۳۹/۶	۴۰/۷	گلستان
۱۰/۶	۱۰/۰	۴۰/۰	۴۲/۱	۴۴/۸	۴۶/۸	گیلان
۱۱/۸	۱۵/۹	۳۰/۲	۳۰/۸	۳۴/۲	۳۶/۶	لرستان
۹/۸	۸/۸	۳۸/۳	۳۹/۸	۴۲/۵	۴۳/۷	مازندران
۷/۴	۸/۸	۳۱/۳	۳۱/۴	۳۳/۸	۳۴/۵	مرکزی
۹/۲	۱۱/۵	۳۴/۶	۳۸/۳	۳۸/۱	۴۳/۳	هرمزگان
۸/۹	۸/۲	۳۷/۰	۳۹/۳	۴۰/۶	۴۲/۸	همدان
۱۳/۲	۱۵/۴	۳۷/۴	۳۵/۶	۴۳/۱	۴۲/۱	یزد

تعاریف و مفاهیم:

اندازه گیری اشتغال و بیکاری در طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران تا جایی که ممکن است از تعاریف و مفاهیم بین المللی جدید و بر اساس سیزدهمین کنفرانس بین المللی آمارشناسان کار^۱ که در سال ۱۹۸۳ برگزار گردید (ICLS ۱۹۸۳)، تبعیت می کند.

کار: برای تعیین چگونگی فعالیت اقتصادی افراد از کلمه کلیدی کار استفاده شده است. کار آن دسته از فعالیت های اقتصادی (فکری یا بدنی) است که به منظور کسب درآمد (نقدی یا غیرنقدی) صورت پذیرد و هدف آن تولید کالا یا ارائه خدمت باشد. افرادی که کار می کنند به طور عمده به دو گروه خود اشتغال (افرادی که برای خود کار می کنند) و مزد و حقوق بگیر (افرادی که در قبال کار خود مزد و حقوق می گیرند) تقسیم می شوند.

زمان آماری (هفته مرجع): زمان آماری برای تعیین وضع فعالیت، دومین و سومین هفته ی تقویمی (شنبه تا جمعه) ماه میانی هر فصل است که هفته ی مرجع نامیده می شود.

شاغل: افراد ۱۰ ساله و بیش تر که در طول هفته ی مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کارشان را ترک کرده باشند. افرادی که بدون دریافت مزد برای یکی از اعضای خانوار خود که با وی نسبت خویشاوندی دارند، کار می کنند (کارکنان فامیلی بدون مزد)؛ کارآموزانی که در دوره ی کارآموزی فعالیتی در ارتباط با فعالیت مؤسسه ی محل کارآموزی انجام می دهند، یعنی مستقیماً در تولید کالا یا ارائه خدمات سهیم هستند؛ محصلانی که در هفته ی مرجع مطابق تعریف، کار کرده اند و تمام افرادی که در نیروهای مسلح به صورت کادر دائم یا موقت خدمت می کنند (نیروهای مسلح شامل پرسنل کادر، درجه داران و سربازان وظیفه ی نیروهای نظامی و انتظامی) از جمله گروه های افراد شاغل محسوب می شوند.

بیکار: افراد ۱۰ ساله و بیش تر که سه ضابطه را به طور توأم دارا باشند: ۱- در هفته ی مرجع فاقد کار باشند (دارای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی نباشند)؛ ۲- در هفته ی مرجع و سه هفته قبل از آن جویای کار باشند (اقدامات مشخصی را به منظور جستجوی اشتغال مزدبگیری و یا خوداشتغالی به عمل آورده باشند) و ۳- در هفته ی مرجع و یا هفته ی بعد از آن برای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی، آماده برای کار باشند. افرادی که به دلیل آغاز به کار در آینده و یا انتظار بازگشت به شغل قبلی جویای کار نبوده، ولی فاقد کار و آماده برای کار بوده اند، نیز بیکار محسوب می شوند.

نیروی کار: نیروی کار مجموع جمعیت شاغل و بیکار است.

اشتغال ناقص: افراد دارای اشتغال ناقص شامل تمام شاغلانی است که در هفته ی مرجع، حاضر در سرکار یا غایب موقت از محل کار بوده و به دلایل اقتصادی نظیر رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت کار بیش تر، قرار داشتن در فصل غیرکاری و... کم تر از ۴۴ ساعت کار کرده، خواهان و آماده برای انجام کار اضافی در هفته مرجع بوده اند.

۱. ILO, Thirteenth International Conference of Labour Statisticians (Geneva, ۱۹۸۳).

شاخص‌ها

نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت اقتصادی)

عبارت است از نسبت جمعیت فعال (شاغل و بیکار) ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر) به جمعیت در سن کار، ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ مشارکت اقتصادی} = \frac{\text{جمعیت فعال ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}}{\text{جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}} \times 100$$

نسبت اشتغال

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر) به کل جمعیت در سن کار، ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نسبت اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}}{\text{جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}} \times 100$$

نرخ بیکاری

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}}{\text{جمعیت فعال ۱۰ ساله و بیش‌تر (یا ۱۵ ساله و بیش‌تر)}} \times 100$$

نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله)

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله) به جمعیت فعال ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری جوانان (جمعیت ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله))} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله)}}{\text{جمعیت فعال ۱۵-۲۴ ساله (یا ۱۵-۲۹ ساله)}} \times 100$$

نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دارای تحصیلات عالی

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار فارغ‌التحصیل دارای تحصیلات عالی به جمعیت فعال فارغ‌التحصیل دارای تحصیلات عالی، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دارای تحصیلات عالی} = \frac{\text{جمعیت بیکار فارغ‌التحصیل دارای تحصیلات عالی}}{\text{جمعیت فعال فارغ‌التحصیل دارای تحصیلات عالی}} \times 100$$

سهم جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار فارغ التحصیل دارای تحصیلات عالی به کل جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی}}{\text{جمعیت بیکار ۱۰ ساله و بیش تر}} \times 100$$

سهم جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل فارغ التحصیل دارای تحصیلات عالی به کل جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش تر فارغ التحصیل عالی}}{\text{جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیش تر}} \times 100$$

سهم اشتغال ناقص

عبارت است از نسبت جمعیت دارای اشتغال ناقص به جمعیت شاغل، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم اشتغال ناقص} = \frac{\text{جمعیت دارای اشتغال ناقص}}{\text{جمعیت شاغل}} \times 100$$

